

Technische nota

Werkbaar werk en de inschatting van de werknemers om hun huidige job al dan niet tot hun pensioen verder te kunnen zetten?

*Ria Bourdeaud'hui
Stephan Vanderhaeghe*

Brussel, SERV - Stichting Innovatie & Arbeid, mei 2009

Technische nota's verstrekken bijkomende en gedetailleerde informatie uit de werkbaarheidsmonitor over een specifiek thema. Technische nota's zijn enkel beschikbaar op www.serv.be/werkbaarwerk en kunnen gratis gedownload worden.

Meer resultaten van de werkbaarheidsmonitor zijn te vinden op de website www.serv.be/werkbaarwerk

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Inleiding	3
1. Inschatting van werknemers om de job tot pensioen verder te kunnen zetten	4
1.1. Inschatting van werknemers om de job tot pensioen verder te kunnen zetten: globale cijfers	4
1.2. Inschatting werken tot pensioen en geslacht	5
1.3. Inschatting werken tot pensioen naar leeftijd	5
1.4. Inschatting werken tot pensioen naar opleidingsniveau	6
1.5. Inschatting werken tot pensioen naar gezinssituatie	7
1.6. Inschatting werken tot pensioen naar sector	8
1.7. Inschatting werken tot pensioen naar ondernemingsomvang	9
1.8. Inschatting werken tot pensioen naar jobsoort	10
1.9. Inschatting werken tot pensioen naar soort contract	10
1.10. Inschatting werken tot pensioen naar arbeidstijd	11
1.11. Conclusie	11
2. Relatie tussen 'inschatting werken tot pensioen' en 'werkbaar werk'	12
2.1. 'inschatting werken tot pensioen' en psychische vermoeidheid	12
2.2. 'inschatting werken tot pensioen' en welbevinden in het werk	13
2.3. Inschatting werken tot pensioen en leermogelijkheden	14
2.4. Inschatting werken tot pensioen en werk-privé-balans	15
2.5. Inschatting werken tot pensioen en werkbaar werk	16
3. Relatie tussen 'inschatting werken tot pensioen', psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans (multivariaat)	17

Inleiding

Deze nota bespreekt de resultaten van de werkbaarheidsmonitor 2007 met betrekking tot de inschatting van de werknemers om hun job al dan niet tot hun pensioen verder te kunnen zetten. We gaan na of deze inschatting verschilt voor verschillende deelpopulaties en kijken welke samenhang er is met psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans.

Het is niet onze bedoeling de hele problematiek in deze nota uit te klaren. Wij willen met deze nota enkel illustratief materiaal uit de werkbaarheidsmonitor ter beschikking stellen aan de geïnteresseerde lezer.

1. Inschatting van werknemers om de job tot pensioen verder te kunnen zetten

1.1. Inschatting van werknemers om de job tot pensioen verder te kunnen zetten: globale cijfers

In de werkbaarheidsmonitor 2007 werd aan de respondenten gevraagd "Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen. Bij respondenten die 'neen' antwoordden werd een bijkomende vraag gesteld: "Zou aangepast werk (lichter werk, deeltijds werk,...) u wel in staat stellen tot uw pensioen te werken?"

Tabel 1: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ja	6328	65,0	66,9	66,9
	neen, tenzij aangepast werk	2644	27,2	28,0	94,9
	neen, ook niet mits aangepast werk	484	5,0	5,1	100,0
	Total	9456	97,1	100,0	
Missing	System	282	2,9		
Total		9738	100,0		

66,9% van de werknemers denkt in staat te zijn om de huidige job voort te zetten tot het pensioen. 28% denkt hiertoe niet in staat te zijn, tenzij het werk aangepast wordt en 5,1% denkt er niet toe in staat te zijn ook al zou aangepast werk aangeboden worden.

1.2. Inschatting werken tot pensioen en geslacht

Tabel 2: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar geslacht)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Geslacht	vrouw	Count	2952	1422	223	4597
		% within Geslacht	64,2%	30,9%	4,9%	100,0%
	man	Count	3346	1216	260	4822
		% within Geslacht	69,4%	25,2%	5,4%	100,0%
Total		Count	6298	2638	483	9419
		% within Geslacht	66,9%	28,0%	5,1%	100,0%

Chi²=38,216; p=0,000

Er is sprake van een significant verschil tussen mannen en vrouwen. Meer mannen dan vrouwen denken in staat te zijn om de huidige job voort te zetten tot het pensioen, het gaat om resp. 69,4% en 64,2%.

1.3. Inschatting werken tot pensioen naar leeftijd

Tabel 2: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar leeftijd)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
leeftijd in 5 categorieën	<= 29	Count	1049	503	214	1766
		% within leeftijd in 5 categorieën	59,4%	28,5%	12,1%	100,0%
	30 - 39	Count	1614	783	133	2530
		% within leeftijd in 5 categorieën	63,8%	30,9%	5,3%	100,0%
	40 - 49	Count	2076	925	70	3071
		% within leeftijd in 5 categorieën	67,6%	30,1%	2,3%	100,0%
	50 - 54	Count	909	314	43	1266
		% within leeftijd in 5 categorieën	71,8%	24,8%	3,4%	100,0%
	55+	Count	671	117	23	811
		% within leeftijd in 5 categorieën	82,7%	14,4%	2,8%	100,0%
Total		Count	6319	2642	483	9444
		% within leeftijd in 5 categorieën	66,9%	28,0%	5,1%	100,0%

Chi²=3,579; p=0,000

Er is een significant verschil tussen de leeftijdsgroepen. Het aandeel van de 'ja'-respondenten neemt toe met de leeftijd van 59% bij de leeftijdsgroep jonger dan 30 tot 82,7% bij de 50+ers.

1.4. Inschatting werken tot pensioen naar opleidingsniveau

Tabel 3: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar opleidingsniveau)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Wat is uw hoogste getuigschrift?	geen of lager onderwijs	Count	328	123	26	477
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	68,8%	25,8%	5,5%	100,0%
	lager secundair onderwijs (minimum 3 jaar)	Count	1157	522	68	1747
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	66,2%	29,9%	3,9%	100,0%
	hoger secundair onderwijs (minimum 6 jaar)	Count	2117	922	155	3194
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	66,3%	28,9%	4,9%	100,0%
	hoger onderwijs korte type (2-3 jaar)	Count	1728	750	127	2605
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	66,3%	28,8%	4,9%	100,0%
	hoger onderwijs lange type of universiteit	Count	938	297	102	1337
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	70,2%	22,2%	7,6%	100,0%
Total		Count	6268	2614	478	9360
		% within Wat is uw hoogste getuigschrift?	67,0%	27,9%	5,1%	100,0%

Chi²=45,772; p=0,000

Er is een significant verschil naar opleidingsniveau. Bij werknemers met een diploma secundair onderwijs of hoger onderwijs korte type is het aandeel dat denkt in staat te zijn tot het pensioen de huidige job voort te zetten kleiner (66%) dan bij de andere werknemers ('geen of lager onderwijs' / hoger onderwijs lange type of universiteit).

1.5. Inschatting werken tot pensioen naar gezinssituatie

Tabel 4: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar gezinssituatie)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Gezinsituatie	alleenstaand zonder kinderen	Count	1091	470	158	1719
		% within Gezinsituatie	63,5%	27,3%	9,2%	100,0%
	partner zonder job, geen kinderen	Count	341	95	20	456
		% within Gezinsituatie	74,8%	20,8%	4,4%	100,0%
	partner met job, geen kinderen	Count	1220	532	127	1879
		% within Gezinsituatie	64,9%	28,3%	6,8%	100,0%
	alleenstaand met kinderen	Count	283	127	13	423
		% within Gezinsituatie	66,9%	30,0%	3,1%	100,0%
	partner zonder job, kinderen	Count	377	161	11	549
		% within Gezinsituatie	68,7%	29,3%	2,0%	100,0%
	partner met job, kinderen	Count	2795	1215	149	4159
		% within Gezinsituatie	67,2%	29,2%	3,6%	100,0%
Total		Count	6107	2600	478	9185
		% within Gezinsituatie	66,5%	28,3%	5,2%	100,0%

Chi²=1,172; p=0,000

De verschillen tussen de gezinstypes zijn significant. Het aandeel dat denkt in staat te zijn om de job tot het pensioen voort te zetten is het grootst bij werknemers die geen kinderen hebben en een partner zonder job (74,8%), het aandeel is het kleinst bij alleenstaanden zonder kinderen (63,5%).

1.6. Inschatting werken tot pensioen naar sector

Tabel 7: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar sector)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
sectoren in 14 groepen	groot- en kleinhandel	Count	435	210	59	704
		% within sectoren in 14 groepen	61,8%	29,8%	8,4%	100,0%
	horeca	Count	110	63	17	190
		% within sectoren in 14 groepen	57,9%	33,2%	8,9%	100,0%
	onderwijs	Count	699	234	30	963
		% within sectoren in 14 groepen	72,6%	24,3%	3,1%	100,0%
	transport	Count	247	116	18	381
		% within sectoren in 14 groepen	64,8%	30,4%	4,7%	100,0%
	post en telecommunicatie	Count	147	87	12	246
		% within sectoren in 14 groepen	59,8%	35,4%	4,9%	100,0%
	banken en verzekeringen	Count	258	80	16	354
		% within sectoren in 14 groepen	72,9%	22,6%	4,5%	100,0%
	gezondheids- en welzijnszorg	Count	878	459	61	1398
		% within sectoren in 14 groepen	62,8%	32,8%	4,4%	100,0%
	zakelijke diensten	Count	359	177	55	591
		% within sectoren in 14 groepen	60,7%	29,9%	9,3%	100,0%
	openbaar bestuur	Count	815	182	23	1020
		% within sectoren in 14 groepen	79,9%	17,8%	2,3%	100,0%
	productie van textiel, confectie	Count	120	56	5	181
		% within sectoren in 14 groepen	66,3%	30,9%	2,8%	100,0%
	metaalindustrie	Count	528	239	49	816
		% within sectoren in 14 groepen	64,7%	29,3%	6,0%	100,0%
	bouw	Count	311	172	28	511
		% within sectoren in 14 groepen	60,9%	33,7%	5,5%	100,0%
	productie van voeding	Count	169	86	16	271
		% within sectoren in 14 groepen	62,4%	31,7%	5,9%	100,0%
	chemie	Count	306	100	11	417
		% within sectoren in 14 groepen	73,4%	24,0%	2,6%	100,0%
	overige	Count	878	357	79	1314
		% within sectoren in 14 groepen	66,8%	27,2%	6,0%	100,0%
Total		Count	6260	2618	479	9357
		% within sectoren in 14 groepen	66,9%	28,0%	5,1%	100,0%

Chi²=2,078; p=0,000

Er is een verschil naar sector. De sectoren met het hoogste percentage dat denkt in staat te zijn om tot het pensioen de job voort te zetten zijn het openbaar bestuur (79,9%), de sector chemie (73,4%) en de financiële sector (72,9%). De sectoren met het laagste percentage ja-respondenten zijn de de horeca (57,9%), post- en telecommunicatie (59,8%) en de zakelijke diensten (60,7%).

1.7. Inschatting werken tot pensioen naar ondernemingsomvang

Tabel 8: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar ondernemingsomvang)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	minder dan 10	Count	760	323	81	1164
		% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	65,3%	27,7%	7,0%	100,0%
	van 10 tot 49	Count	1359	684	121	2164
		% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	62,8%	31,6%	5,6%	100,0%
	van 50 tot 99	Count	863	335	64	1262
		% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	68,4%	26,5%	5,1%	100,0%
	van 100 tot 499	Count	1476	603	96	2175
	% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	67,9%	27,7%	4,4%	100,0%	
	500 of meer	Count	1647	598	100	2345
		% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	70,2%	25,5%	4,3%	100,0%
	Total	Count	6105	2543	462	9110
		% within Hoeveel personen werken in uw bedrijf of instelling (vestigingsinformatie)?	67,0%	27,9%	5,1%	100,0%

Chi²=41,018; p=0,000

Er is een verschil naar grootteklasse van de onderneming. Bij de grootste bedrijven (500 of meer) vinden we het hoogste percentage 'ja'-respondenten (70,2%), bij de bedrijven van 10 tot 49 werknemers vinden we het kleinste percentage 'ja'-respondenten (62,8%).

1.8. Inschatting werken tot pensioen naar jobsoort

Tabel 9: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar jobsoort)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Welke omschrijving past het best bij uw job?	ongeschoolde of halfgeschoolde arbeider	Count	796	422	76	1294
		% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	61,5%	32,6%	5,9%	100,0%
	geschoolde arbeider, technicus	Count	1100	568	83	1751
		% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	62,8%	32,4%	4,7%	100,0%
	uitvoerend bediende	Count	1816	628	160	2604
		% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	69,7%	24,1%	6,1%	100,0%
	zorgfunctie - onderwijsfunctie	Count	1031	522	57	1610
		% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	64,0%	32,4%	3,5%	100,0%
middenkader of professional	Count	1016	309	81	1406	
	% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	72,3%	22,0%	5,8%	100,0%	
kader of directie	Count	380	91	10	481	
	% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	79,0%	18,9%	2,1%	100,0%	
Total	Count	6139	2540	467	9146	
	% within Welke omschrijving past het best bij uw job?	67,1%	27,8%	5,1%	100,0%	

Chi²=1,368; p=0,000

De antwoorden verschillen met het soort job dat werknemers uitoefenen. Bij kader- en directieleden vinden we de grootste groep (79%) die denkt de huidige job voort te zetten tot het pensioen. De kleinste groep (61,5%) vinden we bij de groep ongeschoolde of halfgeschoolde arbeiders.

1.9. Inschatting werken tot pensioen naar soort contract

Tabel 105: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar soort contract)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
welk soort contract heeft u (2007)?	vast werk (contract van onbepaalde duur, statutair ambtenaar	Count	5830	2442	426	8698
		% within welk soort contract heeft u (2007)?	67,0%	28,1%	4,9%	100,0%
	tijdelijk werk (contract van bepaalde duur, vervangingscontr	Count	365	120	41	526
		% within welk soort contract heeft u (2007)?	69,4%	22,8%	7,8%	100,0%
	Total	Count	6195	2562	467	9224
		% within welk soort contract heeft u (2007)?	67,2%	27,8%	5,1%	100,0%

Chi²=13,579; p=0,001

Het verschil naar het type van contract is significant. Verhoudingsgewijs zijn er meer werknemers met een tijdelijk contract (69,4%) die denken tot het pensioen hun job te kunnen verder zetten dan werknemers met vast werk (67%).

1.10. Inschatting werken tot pensioen naar arbeidstijd

Tabel 11: Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen? (naar arbeidstijd)

			ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Hoe kan u uw arbeidstijd het best omschrijven?	ik werk voltijds	Count	4550	1916	343	6809
		% within Hoe kan u uw arbeidstijd het best omschrijven?	66,8%	28,1%	5,0%	100,0%
	ik werk deeltijds maar toch minstens 60%	Count	975	453	66	1494
		% within Hoe kan u uw arbeidstijd het best omschrijven?	65,3%	30,3%	4,4%	100,0%
	ik werk deeltijds, minder dan 60%	Count	652	185	58	895
		% within Hoe kan u uw arbeidstijd het best omschrijven?	72,8%	20,7%	6,5%	100,0%
	Total	Count	6177	2554	467	9198
		% within Hoe kan u uw arbeidstijd het best omschrijven?	67,2%	27,8%	5,1%	100,0%

Chi²=30,086; p=0,000

Bij werknemers met een deeltijdse job (<60%) denkt 72,8% in staat te zijn om de job tot het pensioen voort te zetten; Bij deeltijders (>60%) is dat 65,3% en bij voltijders 66,8%.

1.11. Conclusie

2. Relatie tussen 'inschatting werken tot pensioen en 'werkbaar werk'

2.1. 'inschatting werken tot pensioen' en psychische vermoeidheid

Tabel 12: psychische vermoeidheid en inschatting werken tot pensioen (volledige populatie)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
werkbaarheidsindicator psychische vermoeidheid (werkstress) problematisch volgens afkappunt 63.64	niet problematisch	5143 76,9%	1241 18,6%	300 4,5%	6684 100,0%
	problematisch	1133 42,2%	1374 51,1%	181 6,7%	2688 100,0%
	Total	6276 67,0%	2615 27,9%	481 5,1%	9372 100,0%

Chi²=1,093; p=0,000

Bij werknemers zonder werkstress denkt 76,9% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met werkstress is dat slechts 42,2%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 92,3%.

Tabel 13: psychische vermoeidheid en inschatting werken tot pensioen (leeftijdsgroep 40-54)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
werkbaarheidsindicator psychische vermoeidheid (werkstress) problematisch volgens afkappunt 63.64	niet problematisch	2396 80,6%	521 17,5%	57 1,9%	2974 100,0%
	problematisch	559 42,5%	700 53,2%	56 4,3%	1315 100,0%
	Total	2955 68,9%	1221 28,5%	113 2,6%	4289 100,0%

Chi²=6,192; p=0,000

Cramers V = 0.380

Bij werknemers (tussen 40 en 54 jaar) zonder werkstress denkt 80,6% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met werkstress is dat slechts 42,5%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 95,7%.

2.2. 'inschatting werken tot pensioen' en welbevinden in het werk

Tabel 14: welbevinden in het werk en inschatting werken tot pensioen (volledige populatie)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
werkbaarheidsindicator welbevinden (motivatie/demotivatie) in het werk problematisch volgens afkappunt 44.44	niet problematisch	5764 74,8%	1675 21,7%	265 3,4%	7704 100,0%
	problematisch	524 31,2%	939 55,9%	217 12,9%	1680 100,0%
	Total	6288 67,0%	2614 27,9%	482 5,1%	9384 100,0%

Chi²=1,210; p=0,000

Bij werknemers zonder motivatieproblemen denkt 74,8% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met motivatieproblemen is dat slechts 31,2%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 87,1%.

Tabel 15: welbevinden in het werk en inschatting werken tot pensioen (leeftijdsgroep 40-54 jaar)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
werkbaarheidsindicator welbevinden (motivatie/demotivatie) in het werk problematisch volgens afkappunt 44.44	niet problematisch	2702 76,2%	786 22,2%	56 1,6%	3544 100,0%
	problematisch	258 34,4%	435 58,1%	56 7,5%	749 100,0%
	Total	2960 68,9%	1221 28,4%	112 2,6%	4293 100,0%

Chi²=5,192; p=0,000

Cramers V = 0,348

Bij werknemers (40-54) zonder motivatieproblemen denkt 76,2% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met motivatieproblemen is dat slechts 34,4%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 92,5%.

2.3. Inschatting werken tot pensioen en leermogelijkheden

Tabel 16: leermogelijkheden en inschatting werken tot pensioen (volledige populatie)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			Total
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	
werkbaarheidsindicator leermogelijkheden problematisch volgens afkappunt 75	niet problematisch	4933 71,0%	1705 24,5%	308 4,4%	6946 100,0%
	problematisch	829 48,9%	716 42,2%	151 8,9%	1696 100,0%
	Total	5762 66,7%	2421 28,0%	459 5,3%	8642 100,0%

Chi²=3,034; p=0,000

Bij werknemers met een job die voldoende leermogelijkheden biedt denkt 71% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met een job die onvoldoende leermogelijkheden biedt is dat slechts 48,9%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 91,1%.

Tabel 17: leermogelijkheden en inschatting werken tot pensioen (leeftijdsgroep 40-54)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			Total
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	
werkbaarheidsindicator leermogelijkheden problematisch volgens afkappunt 75	niet problematisch	2238 73,0%	764 24,9%	64 2,1%	3066 100,0%
	problematisch	441 53,1%	350 42,1%	40 4,8%	831 100,0%
	Total	2679 68,7%	1114 28,6%	104 2,7%	3897 100,0%

Chi²=1,236; p=0,000

Cramers V = 0.178

Bij werknemers (40-54) met een job die voldoende leermogelijkheden biedt denkt 73% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met een job die onvoldoende leermogelijkheden biedt is dat slechts 53,1%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 95,2%.

2.4. Inschatting werken tot pensioen en werk-privé-balans

Tabel 18: werk-privé-balans en inschatting werken tot pensioen (volledige populatie)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			Total
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	
werkbaarheidsindicator werk-privé-balans problematisch volgens afkappunt 58,33	niet problematisch	5908 70,4%	2061 24,6%	424 5,1%	8393 100,0%
	problematisch	391 38,5%	566 55,8%	58 5,7%	1015 100,0%
	Total	6299 67,0%	2627 27,9%	482 5,1%	9408 100,0%

Chi²=4,540; p=0,000

Bij werknemers met een haalbare werk-privé-balans denkt 70,4% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met een problematische werk-privé-balans is dat slechts 38,5%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 94,9%.

Tabel 19: werk-privé-balans en inschatting werken tot pensioen (leeftijdsgroep 40-54)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			Total
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	
werkbaarheidsindicator werk-privé-balans problematisch volgens afkappunt 58,33	niet problematisch	2786 72,8%	946 24,7%	96 2,5%	3828 100,0%
	problematisch	188 38,6%	282 57,9%	17 3,5%	487 100,0%
	Total	2974 68,9%	1228 28,5%	113 2,6%	4315 100,0%

Chi²=2,421; p=0,000

Cramers V = 0.237

Bij werknemers (40-54) met een haalbare werk-privé-balans denkt 72,8% de job te kunnen voortzetten tot het pensioen. Bij werknemers met een problematische werk-privé-balans is dat slechts 38,6%. Als hun werk zou aangepast worden stijgt het aandeel evenwel tot 96,5%.

2.5. Inschatting werken tot pensioen en werkbaar werk

Tabel 20: werkbaar werk en inschatting werken tot pensioen (volledige populatie)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Aantal knelpunten bij de vier werkbaarheidsindicatoren	geen werkbaarheidsknelpunten	3814 82,4%	668 14,4%	148 3,2%	4630 100,0%
	één werkbaarheidsknelpunt	1267 62,2%	646 31,7%	123 6,0%	2036 100,0%
	twee werkbaarheidsknelpunten	479 40,5%	598 50,5%	106 9,0%	1183 100,0%
	drie werkbaarheidsknelpunten	122 23,4%	342 65,6%	57 10,9%	521 100,0%
	vier werkbaarheidsknelpunten	14 9,2%	120 78,4%	19 12,4%	153 100,0%
	Total	5696 66,8%	2374 27,9%	453 5,3%	8523 100,0%

Chi²=1,573; p=0,000

Cramers V = 0.304

Bij werknemers met werkbaar werk denkt 82,4% in staat te zijn om de huidige job tot het pensioen voort te zetten. Bij werknemers met één, twee, drie en vier werkbaarheidsknelpunten zakt dat percentage respectievelijk tot 62,2%, 40,5%, 23,4% en 9,2%. Bij werknemers met werkbaar werk denkt 3,2% niet in staat te zijn om de job tot het pensioen voort te zetten, ook niet als aangepast werk zou aangeboden worden. Bij werknemers met één, twee, drie en vier werkbaarheidsknelpunten stijgt dat percentage respectievelijk tot 6%, 9%, 10,9% en 12,4%.

Tabel 20: werkbaar werk en inschatting werken tot pensioen (40 – 54 jaar)

		Denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?			
		ja	neen, tenzij aangepast werk	neen, ook niet mits aangepast werk	Total
Aantal knelpunten bij de vier werkbaarheidsindicatoren	geen werkbaarheidsknelpunten	1712 85,0%	278 13,8%	23 1,1%	2013 100,0%
	één werkbaarheidsknelpunt	621 65,9%	291 30,9%	30 3,2%	942 100,0%
	twee werkbaarheidsknelpunten	237 42,5%	295 52,9%	26 4,7%	558 100,0%
	drie werkbaarheidsknelpunten	63 26,2%	160 66,7%	17 7,1%	240 100,0%
	vier werkbaarheidsknelpunten	8 10,0%	65 81,2%	7 8,8%	80 100,0%
	Total	2641 68,9%	1089 28,4%	103 2,7%	3833 100,0%

Chi²=7,654; p=0,000

Cramers V = 0.316

Bij werknemers met werkbaar werk denkt 85% in staat te zijn om de huidige job tot het pensioen voort te zetten. Bij werknemers met één, twee, drie en vier werkbaarheidsknelpunten zakt dat percentage respectievelijk tot 65,9%, 42,5%, 26,2% en 10%. Bij werknemers met werkbaar werk denkt 1,1% niet in staat te zijn om de job tot het pensioen voort te zetten, ook niet als aangepast werk zou aangeboden worden. Bij werknemers met één, twee, drie en vier werkbaarheidsknelpunten stijgt dat percentage respectievelijk tot 3,2%, 4,7%, 7,1% en 8,8%.

3. Relatie tussen 'inschatting werken tot pensioen', psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans (multivariaat)

In deel 1 is nagegaan hoe verschillende deelgroepen er tegen aan kijken of ze al of niet in staat zullen zijn om tot hun pensioen hun huidige job uit te voeren. In deel 2 is gekeken hoe die inschatting al dan niet verschillend is naargelang de werkbaarheid van de job. In dit deel vullen we deze informatie aan met een multivariate analyse. Hierbij gaan we na op welke wijze psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans de houding ten aanzien van het (kunnen) werken tot pensioen beïnvloedt. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillen tussen de deelgroepen. Als afhankelijke variabele gebruiken we de dichotome ja/nee respons op de vraag 'denkt u in staat te zijn om uw huidige job voort te zetten tot uw pensioen?'. Voor de analyse maken we gebruik van de techniek van logistische regressie¹. De onafhankelijke variabelen die in het model ingebracht worden, zijn: geslacht, leeftijd, contracttype, dienstomvang, beroepsgroep, ondernemingsdimensie, gezinssituatie, psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden, werk-privé-balans. De variabele 'gezinssituatie' levert geen voorspellende bijdrage in een eerste modeltoetsing en is in het eindmodel niet meer opgenomen.

¹ De gebruikte methode is een combinatie van Backward stepwise estimation met Likelihood-Ratio criterium waarbij de relevante kenmerken ($p < 0.05$) in een model werden ingebracht.

Onafhankelijke variabelen	% 'nee'	N	odds ratio	95% betrouwbaarheids-interval
Geslacht				
man	30,9	4844	R	
vrouw	36,3	4637	1,42	1,25 - 1,61
Leeftijd				
- 30 j.	41,1	1780	R	
30 - 39 j.	36,8	2553	0,82	0,70 - 0,96
40 - 49 j.	32,8	3089	0,64	0,55 - 0,75
50 - 54 j.	28,6	1273	0,5	0,41 - 0,61
55 + j.	17,4	812	0,27	0,21 - 0,36
Dienstomvang				
voltijds	33,6	6851	R	
deeltijds +60%	35,2	1504	ns	
deeltijds -60%	28,0	906	0,74	0,60 - 0,91
Beroepsgroep				
uitvoerend bediende	39,1	1308	R	
ongeschoolde/geoefende arbeider	37,5	1759	1,36	1,14 - 1,63
geschoolde arbeider - technicus	30,7	2620	1,72	1,46 - 2,03
onderwijs- of zorgfunctie	36,7	1628	1,62	1,38 - 1,90
middenkader - professional	28,0	1411	ns	
kader of directie	21,2	482	0,71	0,53 - 0,95
Ondernemingsdimensie				
< 10 werknemers	35,1	1171	R	
10 - 49 werknemers	37,7	2180	ns	
50 - 99 werknemers	32,0	1269	0,78	0,63 - 0,96
100 - 499 werknemers	32,6	2191	ns	
> 499 werknemers	30,2	2359	0,81	0,68 - 0,98
Contracttype				
vast	33,4	8753	R	
tijdelijk	31,5	533	0,77	0,61 - 0,97
Psychische vermoeidheid				
niet problematisch	23,5	6722	R	
problematisch	58,2	2712	3,23	2,86 - 3,64
Welbevinden in het werk				
niet problematisch	25,5	7739	R	
problematisch	69,2	1704	4,95	4,29 - 5,72
Leermogelijkheden				
niet problematisch	29,4	6983	R	
problematisch	51,7	1718	1,33	1,15 - 1,54
Werk-privé-balans				
niet problematisch	30,0	8446	R	
problematisch	61,8	1023	1,92	1,61 - 2,29

R= referentiegroep; ns: niet-significant; Modelfit: chi-square 1927,33 ,df=21, sig=0.000

De kans dat werknemers zich niet meer in staat achten om hun job tot het pensioen verder te zetten is duidelijk veel hoger wanneer de werkbaarheid van de job problematisch is. Op basis van de odds ratio's uit

de regressieanalyse blijken demotiverend werk (welbevinden problematisch) (4,95) en stresserend werk (psychische vermoeidheid problematisch) (3,23) de belangrijkste impact te hebben. Ook een gebrek aan leermogelijkheden (1,33) en een onevenwichtige werk-privé-balans (1,92) verhogen de kans dat werknemers zich niet meer in staat achten om hun job tot het pensioen verder te zetten.

In het model blijven, behalve 'gezinssituatie', ook de achtergrondvariabelen een rol spelen. De kans op een 'nee' antwoord (acht zich niet in staat om de job tot pensioen verder te zetten) is:

- groter bij vrouwen dan bij mannen (1,42),
- kleiner bij +30ers dan bij -30ers,
- kleiner bij mensen met een 'kleine' (<60%)deeltijd job dan bij voltijders,
- groter bij arbeiders en werknemers met een zorg- of onderwijsfunctie dan bij uitvoerend bedienden,
- kleiner bij kader- of directieleden dan bij uitvoerend bedienden,
- kleiner in ondernemingen met 50-99 werknemers en ondernemingen met meer dan 499 werknemers dan in ondernemingen met minder dan 10 werknemers,
- kleiner bij werknemers met een tijdelijk contract dan bij werknemers met een vast contract.

